

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (druhého senátu)

4. března 2021 *

„Řízení o předběžné otázce – Životní prostředí – Směrnice 92/43/EHS – Ochrana přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin – Článek 12 odst. 1 – Směrnice 2009/147/ES – Ochrana volně žijících ptáků – Článek 5 – Lesní hospodářství – Zákazy zaměřené na zajištění ochrany chráněných druhů – Projekt vykácení lesa – Místo poskytující úkryt chráněným druhům“

Ve spojených věcech C-473/19 a C-474/19,

jejichž předmětem jsou žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podané rozhodnutími Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen (senát pro záležitosti nemovitostí a životního prostředí soudu prvního stupně ve Vänersborgsu, Švédsko) ze dne 12. a 13. června 2019, došlými Soudnímu dvoru dne 18. června 2019, v řízení

Föreningen Skydda Skogen (C-473/19)

Naturskyddsföreningen i Härryda,

Göteborgs Ornitologiska Förening (C-474/19)

proti

Länsstyrelsen i Västra Götalands län,

B. A. B. (C-473/19),

U. T. B. (C-474/19),

SOUDNÍ DVŮR (druhý senát),

ve složení A. Arabadžev (zpravodaj), předseda senátu, K. Lenaerts, předseda Soudního dvora, vykonávající funkci předsedy druhého senátu, A. Kumin, T. von Danwitz a P. G. Xuereb, soudci,

generální advokátka: J. Kokott,

vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

s přihlédnutím k písemné části řízení,

s ohledem na vyjádření předložená:

– za Föreningen Skydda Skogen E. Götmark,

* Jednací jazyk: švédština.

- za Naturskyddsforeningen i Härryda J. Hortem,
- za českou vládu M. Smolkem a J. Vláčilem, jakož i L. Dvořákovou, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi K. Simonssonem a C. Hermesem, jakož i E. Ljung Rasmussen, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generální advokátky na jednání konaném dne 10. září 2020,

vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce se týkají výkladu čl. 12 odst. 1 směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (Úř. věst. 1992, L 206, s. 7; Zvl. vyd. 15/02, s. 102, dále jen „směrnice o stanovištích“), jakož i článku 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. 2010, L 20, s. 7, dále jen „směrnice o ochraně ptáků“).
- 2 Tyto žádosti byly předloženy v rámci sporů mezi Föreningen Skydda Skogen (sdružení na ochranu lesa), Naturskyddsforeningen i Härryda (sdružení na ochranu přírody v obci Härryda) a Göteborgs Ornitologiska Förening (ornitologická společnost v Göteborgu) na straně jedné a Länsstyrelsen i Västra Götalands län (prefektura kraje Västra Götaland, Švédsko), B. A. B. a U. T. B. na straně druhé, jejichž předmětem je rozhodnutí prefektury kraje Västra Götaland nekonat ve vztahu k oznámení o těžbě dřeva týkající se lesní oblasti nacházející se v obci Härryda (Švédsko).

Právní rámec

Unijní právo

Směrnice o stanovištích

- 3 Třetí, čtvrtý a šestý bod odůvodnění směrnice o stanovištích zní:

„vzhledem k tomu, že hlavním cílem této směrnice je podpořit ochranu biologické rozmanitosti s ohledem na hospodářské, sociální, kulturní a regionální požadavky, představuje tato směrnice příspěvek k obecnému cíli udržitelného rozvoje; že zachování biologické rozmanitosti může v určitých případech vyžadovat udržování nebo přímo podporu určitých lidských činností;

vzhledem k tomu, že na evropském území členských států se stav přírodních stanovišť neustále zhoršuje a stále více druhů je ve volné přírodě vážně ohroženo; že ohrožená stanoviště a druhy představují část přírodního dědictví Společenství a jejich ohrožení má často charakter překračující hranice státu, a je proto nezbytné přijmout opatření na jejich ochranu na úrovni Společenství;

[...]

vzhledem k tomu, že je nutno podle stanoveného časového rozvrhu vyhlásit zvláštní oblasti ochrany s cílem vytvořit spojitou evropskou ekologickou síť, aby byla zajištěna ochrana nebo zachování přírodních stanovišť a druhů v zájmu Společenství v odpovídajícím stavu z hlediska jejich ochrany“.

4 Podle článku 1 písm. i) a písm. m) této směrnice platí:

„Pro účely této směrnice se:

[...]

- i) ‚stavem druhu z hlediska ochrany‘ rozumí souhrn vlivů působících na příslušný druh, které mohou ovlivnit jeho dlouhodobé rozšíření a početnost jeho populací na území uvedeném v článku 2;

stav druhu z hlediska ochrany bude považován za ‚příznivý‘, jestliže:

– údaje o populační dynamice příslušného druhu naznačují, že se dlouhodobě udržuje jako životaschopný prvek svého přírodního stanoviště, a

– přirozený areál rozšíření druhu není a pravděpodobně nebude v dohledné budoucnosti omezen, [a]

– existují a pravděpodobně budou v dohledné době i nadále existovat dostatečně velká stanoviště k dlouhodobému zachování jeho populací;

[...]

- m) ‚jedincem‘ rozumí živý či mrtvý živočich nebo rostlina z druhů uvedených v příloze IV a V, dále jakákoli část nebo produkt z nich vyrobený, stejně jako jakékoli jiné zboží, u něhož z průvodního dokumentu, obalu nebo značky či označení nebo z jakýchkoli jiných okolností vyplývá, že se jedná o části živočichů nebo rostlin těchto druhů nebo produkt z nich vyrobený“.

5 Článek 2 uvedené směrnice stanoví:

„1. Cílem této směrnice je přispět k zajištění biologické rozmanitosti prostřednictvím ochrany přírodních stanovišť a volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin na evropském území členských států, na které se vztahuje Smlouva.

2. Cílem opatření přijímaných na základě této směrnice je zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť, druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v zájmu Společenství.

3. Opatření přijímaná na základě této směrnice musí brát v úvahu hospodářské, sociální a kulturní požadavky a regionální a místní charakteristiky.“

6 Článek 12 odst. 1 téže směrnice stanoví:

„Členské státy přijmou nezbytná opatření pro vytvoření systému přísné ochrany živočišných druhů uvedených v příloze IV písm. a) v jejich přirozeném areálu rozšíření, který zakazuje:

- a) veškeré formy úmyslného odchyty nebo usmrcování jedinců těchto druhů v přírodě;
- b) úmyslné vyrušování těchto druhů, zejména v období rozmnožování, výchovy mláďat, přezimování a migrace;
- c) úmyslné ničení nebo sběr jejich vajec z volné přírody;
- d) poškozování nebo ničení míst rozmnožování nebo míst odpočinku.“

7 Článek 16 odst. 1 směrnice o stanovištích stanoví:

„Neexistuje-li žádné jiné uspokojivé řešení a za podmínky, že populace příslušného druhu přetrvávají navzdory udělené odchylce ve svém přirozeném areálu rozšíření bez negativního ovlivnění v dobrém stavu z hlediska jejich ochrany, mohou se členské státy odchýlit od ustanovení článků 12, 13, 14 a čl. 15 písm. a) a b):

- a) v zájmu ochrany volně žijících živočichů, planě rostoucích rostlin a ochrany přírodních stanovišť;
- b) v zájmu prevence závažných škod, zejména na úrodě, dobytku, lesích, rybolovu, vodách a ostatních typech majetku;
- c) v zájmu zdraví lidí a veřejné bezpečnosti nebo z jiných naléhavých důvodů převažujícího veřejného zájmu, včetně důvodů sociálního a ekonomického charakteru a s nesporně příznivými důsledky pro životní prostředí;
- d) pro účely výzkumu a vzdělání, opětovného osídlení určitého území populací druhu nebo vysazení v původním areálu druhu a chovu a pěstování nezbytných pro tyto účely, včetně umělého rozmnožování rostlin;
- e) aby za přísně kontrolovaných podmínek v omezeném rozsahu a na základě výběru povolily odebrání nebo držení omezeného a příslušnými státními orgány stanoveného počtu jedinců určitých druhů uvedených v příloze IV.“

8 Příloha IV písm. a) směrnice o stanovištích označuje mimo jiné *Rana arvalis*, běžně nazývaného skokan ostronosý, za druh živočicha v zájmu Společenství, který vyžaduje přísnou ochranu.

Směrnice o ochraně ptáků

9 Body 3 až 5 odůvodnění směrnice o ochraně ptáků znějí:

- „(3) Početnost velkého množství druhů volně žijících ptáků přirozeně se vyskytujících na evropském území členských států klesá, a to v některých případech velmi rychle. Tento pokles představuje vážnou hrozbu pro ochranu přírodního prostředí, především protože takový vývoj ohrožuje biologickou rovnováhu.
- (4) Druhy volně žijících ptáků přirozeně se vyskytující na evropském území členských států jsou zejména stěhovavé druhy. Takové druhy tvoří společné dědictví a jejich účinná ochrana je typickým problémem životního prostředí překračujícím hranice státu, který vyžaduje společnou odpovědnost.
- (5) Zachování druhů volně žijících ptáků vyskytujících se v přírodě na evropském území členských států je nezbytné pro uskutečnění cílů Společenství v oblastech zlepšování životních podmínek a udržitelného rozvoje.“

10 Článek 1 této směrnice stanoví:

„1. Tato směrnice se týká ochrany všech druhů ptáků přirozeně se vyskytujících ve volné přírodě na evropském území členských států, na něž se vztahuje Smlouva. Zahrnuje ochranu, regulování těchto druhů a péči o ně a stanoví pravidla pro jejich využívání.

2. Vztahuje se na ptáky, jejich vejce, hnízda a stanoviště.“

11 Článek 2 uvedené směrnice uvádí:

„Členské státy přijmou opatření nezbytná k tomu, aby populace druhů uvedených v článku 1 byly zachovány na úrovni nebo přivedeny na úroveň, která odpovídá zejména ekologickým, vědeckým a kulturním požadavkům, přičemž budou brát v úvahu hospodářské požadavky a požadavky rekreace.“

12 Článek 3 téže směrnice stanoví:

„1. S přihlédnutím k požadavkům uvedeným v článku 2 přijmou členské státy nezbytná opatření na ochranu, zachování nebo obnovení dostatečné rozmanitosti a rozlohy stanovišť pro všechny druhy ptáků, na které se vztahuje článek 1.

2. Ochrana, uchování a obnova biotopů a stanovišť bude zahrnovat zejména následující opatření:

- a) zřizování chráněných území;
- b) udržování a péči v souladu s ekologickými potřebami stanovišť uvnitř chráněných území i mimo ně;
- c) obnovu zničených biotopů;
- d) vytváření biotopů.“

13 Článek 4 směrnice o ochraně ptáků zní:

„1. Druhy uvedené v příloze I musí být předmětem zvláštních opatření týkajících se ochrany jejich stanovišť s cílem zajistit přežití těchto druhů a rozmnožování v jejich areálu rozšíření.

[...]

Členské státy především označí území nejvhodnější z hlediska počtu druhů a rozlohy jako zvláště chráněné oblasti určené pro ochranu těchto druhů, přičemž vezmou v úvahu jejich požadavky na ochranu na pevnině a na moři v zeměpisné oblasti, na niž se tato směrnice vztahuje.

[...]

4. S ohledem na ochranu oblastí uvedených v odstavcích 1 a 2 přijmou členské státy vhodná opatření pro předcházení znečišťování nebo poškozování stanovišť nebo jakýmkoli rušivým zásahům, které negativně ovlivňují ptáky, pokud by mohly být významné z hlediska cílů tohoto článku. Členské státy musí rovněž usilovat o předcházení znečišťování nebo poškozování stanovišť mimo tyto chráněné oblasti.“

14 Článek 5 této směrnice stanoví:

„Aniž jsou dotčeny články 7 a 9, přijmou členské státy opatření nezbytná k vytvoření obecné právní úpravy ochrany všech druhů ptáků uvedených v článku 1, která zejména zakáže

- a) úmyslné usmrcování nebo odchyt jakýmkoli způsobem;
- b) úmyslné ničení nebo poškozování jejich hnízd a vajec nebo odstraňování hnízd;
- c) sběr jejich vajec ve volné přírodě a jejich držení, a to i prázdných;
- d) úmyslné vyrušování těchto ptáků, zejména během rozmnožování a odchovu mláďat, pokud by šlo o vyrušování významné z hlediska cílů této směrnice;

[...]“

15 Článek 9 odst. 1 uvedené směrnice stanoví:

„Pokud neexistuje jiné uspokojivé řešení, mohou se členské státy odchýlit od ustanovení článků 5 až 8 z následujících důvodů:

- a) – v zájmu veřejného zdraví a bezpečnosti,
 - v zájmu bezpečnosti leteckého provozu,
 - pro předcházení závažným škodám na úrodě, dobytku, lesích, rybářství a vodním hospodářství,
 - za účelem ochrany rostlin a živočichů;
- b) pro účely výzkumu a výuky, opětovného osídlení určitého území populací druhu nebo vysazení v původním areálu výskytu druhu a pro chov v zajetí pro tyto účely;
- c) aby v malém množství za přísně kontrolovaných podmínek a na základě výběru umožnily odchyt, držení nebo jiné rozumné využívání některých druhů ptáků.“

16 Článek 14 směrnice o ochraně ptáků zní následovně:

„Členské státy mohou zavést přísnější ochranná opatření, než stanoví tato směrnice.“

Švédské právo

17 Ustanovení § 4 prvního pododstavce artskyddsförordningen (2007:845) [nařízení o ochraně druhů (2007:845); dále jen „nařízení o ochraně druhů“], které bylo přijato na základě § 1 kapitoly 8 miljöbalken, lag (1998:808) [zákon o ochraně životního prostředí (1998:808)], a to za účelem provedení článku 5 směrnice Rady 79/409/EHS ze dne 2. dubna 1979 o ochraně volně žijících ptáků (Úř. věst. 1979, L 103, s. 1; Zvl. vyd. 15/01, s. 98) do švédského práva, jehož ustanovení převzal článek 5 směrnice o ochraně ptáků, kterou byla zrušena a nahrazena směrnice 79/409, a článek 12 směrnice o stanovištích, stanoví:

„Je zakázán, pokud jde o volně žijící ptáky, jakož i volně žijící živočichy uvedené v příloze I tohoto nařízení pod písmenem N nebo n:

1. úmyslný odchyt nebo usmrcování živočichů,
2. úmyslné vyrušování těchto živočichů, zejména v období rozmnožování, odchovu mláďat, přezimování a migrace,
3. úmyslné ničení nebo sběr jejich vajec ve volné přírodě a
4. poškozování nebo ničení míst rozmnožování nebo míst odpočinku těchto živočichů.

Zákazy platí pro všechny životný cykly těchto živočichů.

[...]“

- 18 Ustanovení § 4 prvního pododstavce bodů 1 až 3 tohoto nařízení tak provádí úmyslná jednání zakázaná v čl. 5 písm. a) až d) směrnice o ochraně ptáků a čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích. Pokud jde o § 4 první pododstavec bod 4 uvedeného nařízení, toto ustanovení provádí čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích.
- 19 Příloha 1 nařízení o ochraně druhů obsahuje seznam všech druhů, které jsou uvedeny v přílohách I až III směrnice o ochraně ptáků a v přílohách II, IV a V směrnice o stanovištích.
- 20 Z ustanovení § 30 skogsvårdslagen (1979:429) [zákon o lesním hospodářství (1979:429)] vyplývá, že vláda nebo jí určený správní orgán mohou vydávat pokyny týkající se zohlednění přírodního prostředí, které je vyžadováno zejména v rámci lesního hospodářství.

Spory v původním řízení a předběžné otázky

- 21 Oznámení o těžbě dřeva týkající se lesní oblasti nacházející se v obci Härryda bylo podáno u Skogsstyrelsen (státní správa lesů, Švédsko). Toto oznámení se týká vykácení, což předpokládá odstranění téměř všech stromů.
- 22 Státní správa lesů vydala stanovisko k preventivním opatřením doporučeným v tomto konkrétním případě a dospěla k závěru, že pokud se bude postupovat podle jejího stanoviska, není činnost popsaná v tomto oznámení v rozporu s žádným ze zákazů stanovených nařízením o ochraně druhů.
- 23 Jak vyplývá z žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce, lesní oblast, které se dotčené oznámení týká, je přírodním stanovištěm druhů chráněných nařízením o ochraně druhů. Zamýšlená těžba dřeva v této oblasti by přitom měla za následek vyrušování nebo usmrcení jedinců těchto chráněných druhů. Kromě toho by byla zničena vejce uvedených druhů nacházejících se v uvedené oblasti.
- 24 Dne 22. prosince 2016 a 17. ledna 2018 tedy žalobci v původním řízení požádali prefekturu kraje Västra Götaland odpovědnou za kontrolu ochrany druhů v tomto kraji, aby konal ve vztahu k oznámení o těžbě dřeva a stanovisku státní správy lesů. Domnívají se, že zamýšlená těžba je v rozporu se zákazy stanovenými nařízením o ochraně druhů, a zejména žádali po uvedené prefektuře, aby plnila svou úlohu, kterou je kontrola uplatňování tohoto nařízení.
- 25 Prefektura kraje Västra Götaland rozhodla, že není nutné zkoumat potřebu výjimky z použití nařízení o ochraně druhů, což předpokládá, že zamýšlená činnost není v rozporu s žádným z uvedených zákazů, budou-li zohledněna preventivní opatření doporučená ve stanovisku státní správy lesů, jak je uvedeno v bodě 22 tohoto rozsudku. Žalobci v původním řízení tedy podali k předkládajícímu soudu žalobu proti tomuto rozhodnutí prefektury kraje Västra Götaland nepřijmout kontrolní opatření.
- 26 Předkládající soud upřesňuje, že článek 4 nařízení o ochraně druhů provádí jak článek 5 směrnice o ochraně ptáků, tak článek 12 směrnice o stanovištích, takže toto nařízení nerozlišuje, pokud jde o působnost zákazů, mezi druhy, na které se vztahuje jedna či druhá z těchto směrnic, a že se zákaz poškozování nebo ničení míst rozmnožování nebo míst odpočinku stanovený směrnicí o stanovištích vztahuje na základě vnitrostátního práva rovněž na ptáky. Podle tohoto soudu toto provedení nevyvolává žádný rozpor vzhledem k tomu, že směrnice o ochraně ptáků je směrnicí minimální harmonizace přijatou na základě čl. 175 odst. 1 ES.
- 27 Předkládající soud dále dodává, že věci, v nichž má rozhodnout, se týkají dopadu lesnické činnosti, o kterou se jedná ve věci v původním řízení, na určitý počet druhů ptáků, na něž se vztahuje směrnice o ochraně ptáků, z nichž některé jsou uvedeny v příloze I této směrnice, jakož i na druh *Rana arvalis*, běžně nazývaný skokan ostronosý, uvedený v příloze IV písm. a) směrnice o stanovištích, který požívá

přísné ochrany stanovené touto směrnicí a nachází se v dotčené oblasti těžby dřeva. V tomto ohledu uvádí, že tyto druhy velmi pravděpodobně využívají dotyčnou oblast jako míst rozmnožování. Tato místa by přitom byla zamýšlenou těžbou zničena nebo znehodnocena.

- 28 Uvedený soud má tedy za to, že je nutné vyložit některé pojmy směrnice o ochraně ptáků a směrnice o stanovištích, aby mohl rozhodnout o otázkách, jež mu byly položeny, a v této souvislosti ověřit, zda je s těmito směrnicemi slučitelná vnitrostátní judikatura, která vyžaduje, aby v případě, že určitá činnost sleduje jiný cíl, než je cíl sledovaný zákazy obsaženými v uvedených směrnicích, musí tato činnost vést ke vzniku rizika nepříznivých účinků na stav dotčených druhů z hlediska ochrany, aby se na ní tyto zákazy vztahovaly.
- 29 Za těchto podmínek se Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen (senát pro záležitosti nemovitostí a životního prostředí soudu prvního stupně ve Vänersborgsu, Švédsko) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky, které mají totožné znění ve věci C-473/19 i ve věci C-474/19:

- „1) Musí být článek 5 [směrnice o ochraně ptáků] vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se daný zákaz vztahuje pouze na druhy uvedené v příloze I této směrnice, druhy ohrožené na určité úrovni nebo druhy trpící dlouhodobým poklesem populace?
- 2) Musí být pojmy „úmyslné usmrcování/vyrušování/ničení“ obsažené v čl. 5 písm. a) až d) směrnice o ochraně ptáků a v čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) [směrnice o stanovištích] vykládány v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se v případě, že je účel určité činnosti zjevně jiný než usmrcování nebo vyrušování druhů (například lesnická činnost nebo činnost využívání půdy), dotčené zákazy se uplatní pouze za podmínky, že zde existuje riziko nepříznivých účinků na stav druhů z hlediska ochrany vyvolané dotčenou činností?

První a druhá otázka jsou pokládány mimo jiné s ohledem na:

- skutečnost, že se článek 5 směrnice o ochraně ptáků týká ochrany všech druhů ptáků uvedených v čl. 1 odst. 1 této směrnice,
 - způsob, jakým čl. 1 písm. m) směrnice o stanovištích definuje pojem „jedinec“,
 - skutečnost, že otázka stavu druhu z hlediska ochrany je považována za relevantní zejména v souvislosti s odchylkami dle článku 16 směrnice o stanovištích (odchylky vyžadují, aby neexistovalo žádné jiné uspokojivé řešení a aby populace příslušného druhu přetrvávaly navzdory udělené odchylce ve svém přirozeném areálu rozšíření bez negativního ovlivnění v dobrém stavu z hlediska jejich ochrany) nebo článku 9 směrnice o ochraně ptáků (odchylky nesmí být v rozporu s touto směrnicí, která v článku 2 ukládá členským státům přijmout opatření nezbytná k tomu, aby populace druhů uvedených v článku 1 byly zachovány na úrovni, která odpovídá zejména ekologickým, vědeckým a kulturním požadavkům).
- 3) Bude-li odpověď na jakoukoli část druhé otázky znít tak, že aby se dotčený zákaz uplatnil, je třeba posoudit škodu na jiné než individuální úrovni, je nutno toto posouzení provést v některém z níže uvedených měřítek nebo na některé z těchto úrovní:
- a) určitá zeměpisně omezená část populace, například v rámci hranic oblasti, členského státu nebo Evropské unie,
 - b) dotčená místní populace (biologicky izolovaná od ostatních populací daného druhu),
 - c) dotčená metapopulace, nebo
 - d) celá populace daného druhu v rámci relevantní biogeografické regionální části areálu rozšíření daného druhu?

- 4) Musí být výraz „poškození nebo ničení“, pokud jde o místo rozmnožování živočichů dle čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích, vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, v důsledku které navzdory preventivním opatřením dochází v důsledku dotčené činnosti posuzované samostatně nebo v kombinaci s jinými činnostmi ke ztrátě trvalé ekologické funkčnosti [...] stanoviště dotčeného druhu v určité oblasti, ať již v důsledku poškození, ničení nebo zhoršování, přímo či nepřímo, tento zákaz se uplatní pouze tehdy, je-li pravděpodobné zhoršení stavu dotčeného druhu z hlediska ochrany na jedné z úrovní uvedených ve třetí otázce?
- 5) Bude-li odpověď na jakoukoli část čtvrté otázky záporná, tedy že se zákaz uplatní pouze v případě posouzení škody na jiné úrovni než na úrovni stanoviště v daném konkrétním území, je nutno toto posouzení provést v některém z níže uvedených měřítek nebo na některé z těchto úrovní:
- a) určitá zeměpisně omezená část populace, například v rámci hranic oblasti, členského státu nebo Evropské unie,
 - b) dotčená místní populace (biologicky izolovaná od ostatních populací daného druhu),
 - c) dotčená metapopulace, nebo
 - d) celá populace daného druhu v rámci relevantní biogeografické regionální části areálu rozšíření daného druhu?

Součástí druhé a čtvrté otázky [...] je otázka, zda přísná ochrana stanovená ve směrnici [o ochraně ptáků a o stanovištích] přestává platit pro druhy, u nichž bylo cíle směrnice [o stanovištích] (příznivého stavu z hlediska ochrany) již dosaženo.“

- 30 Rozhodnutím předsedy Soudního dvora ze dne 22. července 2019 byly věci C-473/19 a C-474/19 spojeny pro účely písemné a ústní části řízení, jakož i pro účely rozsudku.

K předběžným otázkám

K první otázce

- 31 První otázkou se předkládající soud táže, zda článek 5 směrnice o ochraně ptáků musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se zákazy stanovené v tomto ustanovení týkají pouze druhů uvedených v příloze I této směrnice, druhů ohrožených na určité úrovni nebo druhů trpících dlouhodobým poklesem populace.
- 32 Podle ustálené judikatury je třeba při výkladu ustanovení unijního práva vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i jeho kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí [rozsudek ze dne 2. července 2020, Magistrat der Stadt Wien (Křeček polní), C-477/19, EU:C:2020:517, bod 23 a citovaná judikatura].
- 33 Zprv je třeba uvést, že podle samotného znění článku 5 směrnice o ochraně ptáků platí, že aniž jsou dotčeny články 7 a 9 této směrnice přijmou členské státy opatření nezbytná k vytvoření obecné právní úpravy ochrany všech druhů ptáků uvedených v jejím článku 1, která zejména zakáže to, co je zakázáno v uvedeném článku 5.
- 34 Směrnice o ochraně ptáků se přitom podle svého čl. 1 odst. 1 týká „ochrany všech druhů ptáků přirozeně se vyskytujících ve volné přírodě na evropském území členských států, na něž se vztahuje Smlouva“.
- 35 Článek 5 směrnice o ochraně ptáků tak vyžaduje, aby členské státy přijaly úplný a účinný právní rámec, zavedením, podobně jak stanoví článek 12 směrnice o stanovištích, konkrétních a zvláštních ochranných opatření, jež musí zajistit účinné dodržování zákazů uvedených v článku 5 směrnice

o ochraně ptáků, jež mají v podstatě chránit druhy, místa rozmnožování a místa odpočinku ptáků, na něž se vztahuje tato směrnice [v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 252].

- 36 Z jasného a jednoznačného znění článku 5 směrnice o ochraně ptáků tedy vyplývá, že uplatnění zákazů uvedených v tomto ustanovení není nijak vyhrazeno druhům vyjmenovaným v příloze I této směrnice, druhům ohroženým na určité úrovni nebo druhům trpícím dlouhodobým poklesem populace.
- 37 Zadruhé je třeba uvést, že kontext, do něhož patří článek 5 směrnice o ochraně ptáků, ani předmět a účel této směrnice neumožňují omezit jeho působnost na tři kategorie druhů ptáků, které předkládající soud uvedl v první otázce.
- 38 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle čl. 191 odst. 2 SFEU je politika Unie v oblasti životního prostředí zaměřena na vysokou úroveň ochrany. Mimoto je založena zejména na zásadách obezřetnosti a prevence, jakož i odvracení ohrožení životního prostředí především u zdroje.
- 39 Jak vyplývá z bodů 3 až 5 odůvodnění směrnice o ochraně ptáků, početnost velkého množství druhů volně žijících ptáků přirozeně se vyskytujících na evropském území členských států klesá, přičemž tento pokles představuje vážnou hrozbu pro ochranu přírodního prostředí. Ochrana takových druhů ptáků, které jsou z velké části stěhovavými druhy, a představují tak společné dědictví, je tudíž nezbytná pro uskutečnění cílů Unie v oblastech zlepšování životních podmínek a udržitelného rozvoje.
- 40 Soudní dvůr již rovněž připomněl, že směrnice o ochraně ptáků, jejíž oblast působnosti zahrnuje všechny druhy volně žijících ptáků přirozeně se vyskytujících na evropském území členských států, na něž se vztahuje Smlouva, v článku 2 stanoví, že členské státy přijmou opatření nezbytná k tomu, aby populace všech těchto druhů ptáků byly zachovány na úrovni nebo přivedeny na úroveň, která odpovídá zejména ekologickým, vědeckým a kulturním požadavkům, přičemž budou brát v úvahu hospodářské požadavky a požadavky rekreace (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. července 1996, Royal Society for the Protection of Birds, C-44/95, EU:C:1996:297, bod 3).
- 41 Kromě toho článek 3 směrnice o ochraně ptáků ukládá členským státům povinnosti obecné povahy spočívající v zajištění dostatečné rozmanitosti a rozlohy stanovišť, které se stejně jako článek 5 této směrnice týkají všech druhů ptáků uvedených v článku 1 dané směrnice, tedy všech druhů volně žijících ptáků přirozeně se vyskytujících na evropském území členských států, na něž se vztahuje Smlouva.
- 42 Určení této oblasti působnosti souvisí s významem úplné a účinné ochrany volně žijících ptáků v celé Unii bez ohledu na místo jejich pobytu nebo průletové zóny, a tedy nezávisle na vnitrostátních právních předpisech, které určují ochranu volně žijících ptáků v závislosti na pojetí národního dědictví (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 27. dubna 1988, Komise v. Francie, 252/85, EU:C:1988:202, bod 15).
- 43 Pokud jde o článek 4 směrnice o ochraně ptáků, ten obsahuje specificky cílený a posílený režim ochrany, který zahrnuje zvláštní povinnosti, zejména pokud jde o druhy ptáků uvedené v příloze I této směrnice (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. července 1996, Royal Society for the Protection of Birds, C-44/95, EU:C:1996:297, body 19 a 23), spočívající v přijetí zvláštních opatření týkajících se ochrany jejich stanovišť s cílem zajistit přežití těchto druhů a rozmnožování v jejich areálu rozšíření. Členské státy především označí území nejvhodnější z hlediska počtu druhů a rozlohy jako zvláště chráněné oblasti určené pro ochranu druhů uvedených v příloze I této směrnice, přičemž vezmou v úvahu jejich požadavky na ochranu na pevnině a na moři v zeměpisné oblasti, na niž se uvedená směrnice vztahuje.

- 44 Naproti tomu, jak uvedla generální advokátka v bodě 44 svého stanoviska, pro účely článku 5 směrnice o ochraně ptáků je nepodstatné, zda jsou druhy ptáků uvedené v příloze I této směrnice na určité úrovni ohroženy nebo u nich bude docházet k dlouhodobému poklesu populace.
- 45 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že článek 5 směrnice o ochraně ptáků musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se zákazy stanovené v tomto ustanovení týkají pouze druhů uvedených v příloze I této směrnice, druhů ohrožených na určité úrovni nebo druhů trpících dlouhodobým poklesem populace.

K druhé otázce

- 46 Úvodem je třeba poznamenat, že z žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce vyplývá, že nařízení o ochraně druhů nečiní rozdíl, pokud jde o rozsah působnosti zákazů úmyslného odchytu nebo usmrcování a vyrušování živočišných druhů, jakož i ničení nebo sběru jejich vajec, které jsou uvedeny v jeho § 4, mezi druhy, na které se vztahuje směrnice o stanovištích, a druhy, na které se vztahuje směrnice o ochraně ptáků. Předkládající soud zejména zdůrazňuje, že § 4 první pododstavec body 1 až 3 tohoto nařízení upravuje úmyslná jednání, která jsou takto zakázána v čl. 5 písm. a) až d) směrnice o ochraně ptáků a v čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích.
- 47 V tomto ohledu je třeba připomenout, že podle článku 14 směrnice o ochraně ptáků mohou členské státy zavést přísnější ochranná opatření, než stanoví tato směrnice (rozsudek ze dne 21. července 2011, Azienda Agro-Zootecnica Franchini a Eolica di Altamura, C-2/10, EU:C:2011:502, bod 49).
- 48 Pokud tedy předkládající soud konstatuje, že z nařízení o ochraně druhů vyplývá, že zákazy stanovené v čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích se vztahují na ptáky, je třeba posouzení druhé otázky omezit na výklad tohoto ustanovení.
- 49 Za těchto podmínek je třeba mít za to, že podstatou druhé otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se v případě, že je účel určité lidské činnosti, například lesnické činnosti nebo činnosti využívání půdy, zjevně jiný než usmrcování nebo vyrušování živočišných druhů, zákazy stanovené v tomto ustanovení se uplatní pouze v případě rizika nepříznivých účinků na stav dotčených druhů z hlediska ochrany, a že ochrana poskytovaná tímto ustanovením přestává platit pro druhy, u nichž bylo dosaženo příznivého stavu z hlediska ochrany.
- 50 Je třeba především připomenout, že čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích ukládá členským státům povinnost přijmout nezbytná opatření pro vytvoření systému přísné ochrany živočišných druhů uvedených v příloze IV písm. a) této směrnice v jejich přirozeném areálu rozšíření, který zakazuje úmyslný odchyt nebo usmrcování jedinců těchto druhů, jejich úmyslné vyrušování nebo úmyslné ničení nebo sběr jejich vajec.
- 51 Soudní dvůr rozhodl, že pro to, aby byla splněna podmínka úmyslného charakteru uvedená v čl. 12 odst. 1 písm. a) směrnice o stanovištích, musí být prokázáno, že původce jednání zamýšlel odchyt nebo usmrcování jedince chráněného živočišného druhu, nebo byl alespoň s možností takového odchytu nebo usmrcování srozuměn (rozsudek ze dne 18. května 2006, Komise v. Španělsko, C-221/04, EU:C:2006:329, bod 71). Totéž platí pro zákazy uvedené v čl. 12 odst. 1 písm. b) a c) této směrnice.
- 52 Soudní dvůr konkrétně kvalifikoval jako úmyslné vyrušování ve smyslu čl. 12 odst. 1 písm. b) směrnice o stanovištích takové skutečnosti, jako je provozování motorových kol na pláži i přes upozornění na výskyt hnízd chráněných mořských želv a provozování vodních šlapacích kol a malých lodí v přímořské oblasti dotčených pláží, a rozhodl, že členský stát nesplní povinnosti, které pro něj vyplývají na základě čl. 12 odst. 1 písm. b) této směrnice, v případě, kdy nepřijme veškerá konkrétní

opatření nezbytná k zabránění úmyslnému vyrušování dotyčných živočišných druhů v průběhu období rozmnožování (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 18. května 2006, Komise v. Španělsko, C-221/04, EU:C:2006:329, bod 70 a citovaná judikatura).

- 53 Zákazy uvedené v čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích se tudíž mohou vztahovat na takovou činnost, jako je lesnická činnost nebo činnost využívání půdy, jejímž předmětem je zjevně jiný účel než odchyt nebo usmrcování živočišných druhů, jejich vyrušování nebo úmyslné ničení nebo sběr jejich vajec.
- 54 Pokud jde o relevanci stavu živočišného druhu z hlediska ochrany v rámci čl. 12 odst. 1 písm. a) a c) směrnice o stanovištích, je třeba uvést, že nutnost provést posouzení situace na úrovni jednotlivých živočichů dotčeného druhu vyplývá ze samotného znění tohoto ustanovení, které členským státům ukládá povinnost zakázat určitá jednání postihující „jedince“ nebo „vejce“ živočišných druhů.
- 55 Je přitom nutno konstatovat, že definice pojmu „stav druhu z hlediska ochrany“ obsažená v čl. 1 písm. i) této směrnice výslovně odkazuje na „početnost populací [druhu]“, a nikoli na konkrétní situaci jednotlivých živočichů nebo jedinců uvedeného druhu, takže tento stav z hlediska ochrany je určen nebo posouzen zejména s ohledem na populace dotyčných druhů.
- 56 Kromě toho, pokud jde o čl. 12 odst. 1 písm. b) směrnice o stanovištích, který obsahuje zákaz úmyslného vyrušování druhů, zejména v období rozmnožování, výchovy mláďat, přezimování a migrace, je třeba uvést, že jelikož je jeho cílem zdůraznit zvýšenou důležitost uvedeného zákazu v průběhu období, během nichž jsou jedinci zvláště zranitelní, zejména z hlediska jejich schopnosti nebo úspěšnosti rozmnožování, a jeho nedodržení tak podle uvedeného ustanovení může zvláště negativně ovlivnit stav dotyčného druhu z hlediska ochrany, toto ustanovení podle svého samotného znění nevylučuje, že činnosti, které nepředstavují takové riziko, mohou pod toto ustanovení případně spadat.
- 57 Z toho vyplývá, že provádění režimu ochrany stanoveného v čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích nepodléhá podmínce, aby daná činnost měla nepříznivé účinky na stav dotyčného živočišného druhu z hlediska ochrany.
- 58 Pokud jde dále o kontext tohoto ustanovení, je třeba konstatovat, že posouzení dopadu činnosti na stav dotyčného živočišného druhu z hlediska ochrany je naproti tomu relevantní v rámci odchylek přijímaných na základě článku 16 směrnice o stanovištích.
- 59 Právě v rámci přezkumu těchto odchylek je totiž třeba posoudit jak dopad dotčené činnosti na stav populací dotyčných druhů z hlediska ochrany, tak nezbytnost této činnosti, jakož i alternativní řešení umožňující dosažení cíle uplatněného na podporu požadované odchylky.
- 60 Podmínit uplatnění zákazů uvedených v čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích rizikem nepříznivých účinků dotčené činnosti na stav dotyčného druhu z hlediska ochrany by přitom mohlo vést k obejití přezkumu stanoveného v článku 16 této směrnice, a zbavilo by tak tento článek, jakož i odchylná ustanovení a omezující podmínky, které z něj vyplývají, užitečného účinku. Takový výklad nelze považovat za slučitelný se zásadami obezřetnosti a prevence připomenutými v bodě 38 tohoto rozsudku, jakož i se zvýšenou úrovní ochrany jedinců živočišných druhů a jejich vajec podle čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) uvedené směrnice.
- 61 Jak znění, tak kontext tohoto ustanovení tedy vylučují, aby uplatnění zákazů uvedených v tomto ustanovení na takové činnosti, jako je lesní činnost nebo činnost využívání půdy, záviselo na riziku nepříznivých účinků na stav dotyčného živočišného druhu z hlediska ochrany, přičemž tento výklad je rovněž podpořen cíli směrnice o stanovištích.

- 62 V tomto ohledu z třetího bodu odůvodnění uvedené směrnice vyplývá, že jejím hlavním cílem je podpořit ochranu biologické rozmanitosti s ohledem na hospodářské, sociální, kulturní a regionální požadavky, a tato směrnice přispívá k obecnému cíli udržitelného rozvoje.
- 63 V této souvislosti šestý bod odůvodnění směrnice o stanovištích upřesňuje, že je nutno podle stanoveného časového rozvrhu vyhlásit zvláštní oblasti ochrany s cílem vytvořit spojitou evropskou ekologickou síť, aby byla zajištěna ochrana nebo zachování přírodních stanovišť a druhů v zájmu Společenství v odpovídajícím stavu z hlediska jejich ochrany.
- 64 Je třeba dále připomenout, že cílem směrnice o stanovištích je podle jejího čl. 2 odst. 1 přispět k zajištění biologické rozmanitosti prostřednictvím ochrany přírodních stanovišť a volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin na evropském území členských států. Mimoto podle čl. 2 odst. 2 směrnice o stanovištích je cílem opatření přijímaných za tímto účelem „zachování nebo obnova příznivého stavu z hlediska ochrany u přírodních stanovišť, druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin v zájmu Společenství“.
- 65 Z uvedených cílů tedy rovněž vyplývá, že jelikož cílem směrnice o stanovištích je rovněž „zachování“ příznivého stavu z hlediska ochrany, je třeba mít za to, že druhy, které dosáhly takového stavu z hlediska ochrany, musí být chráněny proti jakémukoliv zhoršení tohoto stavu.
- 66 Je tudíž třeba konstatovat, že čl. 12 odst. 1 směrnice o stanovištích nelze vykládat v tom smyslu, že ochrana, kterou toto ustanovení stanoví, se již nadále neuplatňuje na druhy, které dosáhly příznivého stavu z hlediska ochrany.
- 67 Pro účely použití čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) této směrnice tedy předkládajícímu soudu přísluší, aby zejména přezkoumal, zda se druhy živočichů, na které se vztahuje uvedená směrnice, jak jsou uvedeny v žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce, vyskytují v oblasti těžby dřeva, o kterou se jedná ve věci v původním řízení.
- 68 V tomto ohledu je třeba uvést, že druh *Rana arvalis*, běžně nazývaný skokan ostronosý, má, jak upřesňuje předkládající soud, pravděpodobně své přírodní stanoviště v oblasti, na kterou se vztahuje oznámení o těžbě dřeva dotčené ve věci v původním řízení. Tento druh patří mezi živočišné druhy chráněné směrnicí o stanovištích, které jsou předmětem přísné ochrany podle článku 12 této směrnice.
- 69 Kromě toho předkládající soud uvádí, že v oblasti dotčené ve věci v původním řízení mají svá přírodní stanoviště přinejmenším druhy *Tetrao urogallus*, běžně nazývaný tetřev hlušec, *Pernis apivorus*, běžně nazývaný včelojed lesní, a *Accipiter gentilis*, běžně nazývaný jestřáb lesní, které jsou všechny uvedeny v příloze I směrnice o ochraně ptáků, a které představují nejhroženější druhy ptáků.
- 70 Předkládajícímu soudu rovněž přísluší posoudit, zda podmínky, za kterých musí být těžba dřeva dotčená ve věci v původním řízení provedena, patří mezi preventivní a udržitelné postupy obhospodařování lesů slučitelné s požadavky na ochranu vyplývajícími ze směrnice o stanovištích.
- 71 Daný soud zejména uvádí, že bude muset určit, do jaké míry preventivní opatření doporučená státní správou lesů mohou přispět ke snížení rizika škod na takovou úroveň, aby činnost dotčená ve věci v původním řízení již nespádala do oblasti působnosti zákazů stanovených v § 4 nařízení o ochraně druhů a zda jsou nutná další preventivní opatření k tomu, aby se tyto zákazy neuplatnily.
- 72 V tomto ohledu ze spisu, který má Soudní dvůr k dispozici, vyplývá, že v rámci zpracování oznámení o těžbě dřeva, o které se jedná ve věci v původním řízení, státní správa lesů neposuzovala žádný dobrovolný lesní hospodářský plán. Mimoto vnitrostátní správní orgány neověřily, zda může být tato těžba dřeva provedena zcela v souladu se zákazy stanovenými nařízením o ochraně druhů.

- 73 Kromě toho stanovisko státní správy lesů není pro vlastníka pozemku závazné a v případě nedodržení závěrů stanovených v tomto stanovisku není stanovena žádná trestní sankce. Podle žalobců v původním řízení toto stanovisko v žádném případě neobsahuje informace o tom, zda v oblasti, které se týká kácení, žijí chráněné druhy, ačkoli uvedenou správu na jejich výskyt v uvedené oblasti upozornili. Pokud jde o oznámení o těžbě dřeva dotčené ve věci v původním řízení, toto oznámení neuvádí období roku, během něhož bude tato těžba provedena.
- 74 Sdružení na ochranu lesa kromě toho upřesňuje, že pokud dojde v lesní oblasti dotčené ve věci v původním řízení k těžbě dřeva v souladu se stanoviskem vydaným státní správou lesů, lesní prostředí zanikne, což povede rovněž k zániku části přírodních stanovišť chráněných druhů, které se v ní vyskytují, a ohrozí tak jejich přežití v dlouhodobém horizontu.
- 75 Za těchto podmínek je třeba připomenout, že k dodržení čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích musí členské státy nejen vytvořit úplný právní rámec, ale také provést konkrétní a zvláštní ochranná opatření. Takový systém přísné ochrany stejně tak předpokládá přijetí preventivních ucelených a zkoordinovaných opatření. Tento systém přísné ochrany musí tedy umožnit, aby bylo účinně zabráněno úmyslným útokům na chráněné druhy živočichů, jak je stanoveno v tomto ustanovení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 11. června 2020, *Alianța pentru combaterea abuzurilor*, C-88/19, EU:C:2020:458, bod 23 a citovaná judikatura).
- 76 Pro účely dosažení cílů směrnice o stanovištích je totiž důležité, aby příslušné orgány byly schopny předvídat činnosti, které by byly škodlivé pro druhy chráněné touto směrnicí, a to bez ohledu na to, zda předmět dotčené činnosti spočívá v usmrcování nebo vyrušování těchto druhů.
- 77 Předkládajícímu soudu tedy přísluší ověřit, zda jsou takové lesnické činnosti, jako jsou činnosti dotčené v původním řízení, založeny na preventivním přístupu zohledňujícím potřeby ochrany dotčených druhů a zda jsou plánovány a prováděny tak, aby nedošlo k porušení zákazů vyplývajících z čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích, při zohlednění hospodářských, sociálních, kulturních, regionálních a místních požadavků, jak vyplývá z čl. 2 odst. 3 této směrnice.
- 78 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na druhou otázku odpovědět tak, že čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice o stanovištích musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se v případě, že je účel určité lidské činnosti, například lesnické činnosti nebo činnosti využívání půdy, zjevně jiný než usmrcování nebo vyrušování živočišných druhů, zákazy stanovené v tomto ustanovení se uplatní pouze v případě rizika nepříznivých účinků na stav dotčených druhů z hlediska ochrany, a že ochrana poskytovaná tímto ustanovením nepřestává platit pro druhy, u nichž bylo dosaženo příznivého stavu z hlediska ochrany.

Ke čtvrté otázce

- 79 Podstatou čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda musí být čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, v důsledku které navzdory přijatým preventivním opatřením dochází v důsledku dotčené činnosti posuzované samostatně nebo v kombinaci s jinými činnostmi ke ztrátě trvalé ekologické funkčnosti přírodního stanoviště dotčeného druhu v určité oblasti, ať již v důsledku poškozování, ničení nebo zhoršování, přímo či nepřímo, se zákaz stanovený v tomto ustanovení uplatní pouze tehdy, je-li pravděpodobné zhoršení stavu dotčeného druhu z hlediska ochrany.
- 80 Tato otázka vychází z dvojího předpokladu uvedeného předkládajícím soudem, který bude muset potvrdit, že chráněné druhy ptáků a skokan ostronosý využívají území označené jako místa rozmnožování, která budou zničena nebo znehodnocena těžbou dřeva dotčenou ve věci v původním řízení, a že trvalá ekologická funkčnost v přírodním stanovišti dotčených druhů bude po této těžbě ztracena.

- 81 Pro účely odpovědi na uvedenou otázku je tedy především třeba připomenout, že podle čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích se přísná ochrana stanovená v tomto ustanovení týká zákazu „poškození nebo ničení míst rozmnožování nebo míst odpočinku“.
- 82 Právě s ohledem na tento systém přísné ochrany již Soudní dvůr rozhodl, že jednání uvedená v tomto ustanovení nejsou pouze jednání úmyslná, ale také jednání, která úmyslná nejsou. Unijní normotvůrce tím, že neomezil zákaz uvedený v čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích na úmyslná jednání na rozdíl od toho, co je stanoveno ve vztahu k jednáním uvedeným v čl. 12 odst. 1 písm. a) až c) uvedené směrnice, projevil vůli přiznat místům rozmnožování nebo místům odpočinku zvýšenou ochranu proti jednáním způsobujícím jejich poškození nebo ničení [rozsudek ze dne 2. července 2020, Magistrat der Stadt Wien (Křeček polní), C-477/19, EU:C:2020:517, bod 27 a citovaná judikatura].
- 83 Soudní dvůr kromě toho zdůraznil, že přísná ochrana stanovená v čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích se použije nezávisle na počtu jedinců dotyčného druhu vyskytujících se v dané oblasti [rozsudek ze dne 17. dubna 2018, Komise v. Polsko (Bělověžský prales), C-441/17, EU:C:2018:255, bod 237].
- 84 Je tudíž třeba mít za to, že jelikož uplatnění režimu ochrany stanoveného v čl. 12 odst. 1 písm. d) této směrnice není závislé na počtu jedinců dotyčného druhu, nemůže být podřízeno, jak uvedla generální advokátka v bodech 53 a 55 svého stanoviska, riziku nepříznivých účinků na stav tohoto druhu z hlediska ochrany.
- 85 Je třeba dodat, že úvahy uvedené v bodech 58 až 77 tohoto rozsudku se použijí obdobně na zákazy stanovené v čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích.
- 86 Z výše uvedeného vyplývá, že na čtvrtou otázku je třeba odpovědět tak, že čl. 12 odst. 1 písm. d) směrnice o stanovištích musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, v důsledku které navzdory přijatým preventivním opatřením dochází v důsledku dotčené činnosti posuzované samostatně nebo v kombinaci s jinými činnostmi ke ztrátě trvalé ekologické funkčnosti přírodního stanoviště dotyčného druhu v určité oblasti, ať již v důsledku poškození, ničení nebo zhoršování, přímo či nepřímo, se zákaz stanovený v tomto ustanovení uplatní pouze tehdy, je-li pravděpodobné zhoršení stavu dotčeného druhu z hlediska ochrany.

Ke třetí a páté otázce

- 87 S ohledem na odpověď na druhou a čtvrtou otázku není třeba odpovídat na třetí a pátou předběžnou otázku.

K nákladům řízení

- 88 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (druhý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 5 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/147/ES ze dne 30. listopadu 2009 o ochraně volně žijících ptáků musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se zákazy stanovené v tomto ustanovení týkají pouze druhů uvedených v příloze I této směrnice, druhů ohrožených na určité úrovni nebo druhů trpících dlouhodobým poklesem populace.

- 2) Článek 12 odst. 1 písm. a) až c) směrnice Rady 92/43/EHS ze dne 21. května 1992 o ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, podle níž se v případě, že je účel určité lidské činnosti, například lesnické činnosti nebo činnosti využívání půdy, zjevně jiný než usmrcování nebo vyrušování živočišných druhů, se zákazy stanovené v tomto ustanovení uplatní pouze v případě rizika nepříznivých účinků na stav dotčených druhů z hlediska ochrany, a že ochrana poskytovaná tímto ustanovením nepřestává platit pro druhy, u nichž bylo dosaženo příznivého stavu z hlediska ochrany.
- 3) Článek 12 odst. 1 písm. d) směrnice 92/43 musí být vykládán v tom smyslu, že brání vnitrostátní praxi, v důsledku které navzdory přijatým preventivním opatřením dochází v důsledku dotčené činnosti posuzované samostatně nebo v kombinaci s jinými činnostmi ke ztrátě trvalé ekologické funkčnosti přírodního stanoviště dotyčného druhu v určité oblasti, ať již v důsledku poškozování, ničení nebo zhoršování, přímo či nepřímo, se zákaz stanovený v tomto ustanovení uplatní pouze tehdy, je-li pravděpodobné zhoršení stavu dotčeného druhu z hlediska ochrany.

Podpisy.